

# FIUMEI UJSÁG

FÜGGETLEN NAPILAP

Száma: . . . . . 3 krajcár  
Egy óra: . . . . . frt —.80  
Egyre: . . . . . 2.70  
Évre: . . . . . 10.—

Hirdetési ár: 1 mm. sor 3 krajcár.

Felelős szerkesztő: Csodó Gáspár.

Lapfőigazgató: F. D. Károlyi.

Szerkesztőség:

Riva Szapary.

Kiadóhivatal:

Via Germania 7. szám.

TELEFON 224.

## A „szerkesztő urak” alkonya.

Fiumében a természetrajz egy speciális faja szaporodott el azóta, mióta a szerencsétlen városban egy catilinaris szervezet kaparintotta kezéhez az uralmat. Ennek dédelgető és tenyésztő udvari melegágyában burjánzott föl itt ama természetrajzi specialitás, melyhez hasonlót sehol e haza más intelligens városaiban nem láttunk, s melynek individumait munkás-zubbony alá bujt képviselők, állampolgári jogot sem szerzett világfutók és csaknem analfabéta kétes egzisztenciák teszik: egy-némely *nemzetiségi* fiumei „lap”-nak „szerkesztő urai” tudniillik.

Ezek az alakok aztán, kik az írás és olvasás tudományából mindössze a káromkodó, lepocskondiázó s rágalmazó szavakat sajátították el, s azok örökös kinyomtatásával szennyezik be a sajtó szent templomát, deresre fektetik az ő anyagi és politikai sarcolásuk előtt meg nem hajló tisztességes polgártársainkat, szitják a gyűlöletet állam és város, magyar és olasz, horvát és olasz között, csinálják itt a kifoghatatlan skandalumokat e város renoméjának tönkretételére az ország és a nagy világ előtt s talál-nak fel szennyes lepedőikben, miket ők lapnak neveznek, akkora hülyeségeket, izléstelenségeket s becsület-mocskolást, melyeknek olvasásától, ha véletlenül a szeme elé kerül, rémülve fut el ily „civilizált városból” (melynek t. i. ilyen sajtója s ilyen „szerkesztő urai” lehetnek) a megborzadt idegen, elvivén máshová költeni való pénzét, a mit megint csak a város tisztességes, keresni akaró polgársága érez meg.

Nos, hát e „szerkesztő urak”-ra, ennyi gyalázat és károsodás okozóira, hál’ Istennek, elközelít az alkony. Napjuk leáldozott s rájuk borul az éj, hogy visszamerítse őket abba a sötétségbe, a melyből előtolakodtak. Az igazságügyminister ugyanis, mint Budapestről értesítettek, ismert *sajtóreformáló javaslatát* már május elején szakszabotosságot, annak utána pedig a Ház elé fogja terjeszteni, s ez a javaslat vágja le majd a fiumei világfutó „szerkesztő” signorok karrierjét is, miként rég kívánatos volt, örökre s köz-örökre.

A „bujdokló” szerkesztők, kik gyanú idegen cégér alatt ontják ki most Fiumében sajtóbeli mocskolódásaikat, valamint a hazátlan sajtóbeli iparlovagok s fél-analfabéta nemzetiségi „polcávidrig” alakok el fognak tűnni Fiuméből is, mint a hogy rég tönkretenni, esetleg eltörlölni kellett volna innen e parazitákat drága városunk békéje, tisztaságát és polgárainak védtelen becsülete érdekében.

Az igazságügyminister törvényjavaslata ugyanis bizonyos elengedhetlen kvalifikációhoz fogja kötni a szerkesztő uraságot s ezek közt legelső lesz — Fiumében épp a legfontosabb — az állampolgárság s kellő iskolázottság előfeltétele (amaz rég törvény volna ugyan, de Fiumében eddig az ördög se respektálta), s kifogástalan személyiség szerkesztő és kiadótulajdonosokra egyaránt vonatkozólag.

## Támadás a magyar nyelv ellen.

A fiumei babinók lapja — elhagyva egy pillanatra a politika rögös porondját — Irredenta-vesszőparipáján egy kis kirándulást tesz a tanügy mezejére is. Miért ne?! Ért ő az ilyesmihöz nagyon! Mert hiszen a dolog nagyon egyszerű: ha olasz az iskola — akkor jó és kifogástalan; ha magyar — akkor rossz és anathémát kell rá kiáltani.

No lám az ember nem is gondolta volna, hogy a tanügy ilyen végtelenül egyszerű dolog! A mi tudós babinónk aztán el is banik a helybeli összes középiskolákkal. *Rossz a gimnázium, rossz a Nautica, rossz a kereskedelmi iskola!* Miért? Mert (horrendum dictum) mind ez iskolákban *magyarul* kell tanulni. És ez nagyon *fej a fiumei nyelvellennek*, mert az ő — kissé kemény — fejcsékjük nem igen akarja bevenni a magyar szót. Nem is szabad tovább ezt a *borzasztó állapotokat* tűrni; állíts-on a város a rossz, a magyar iskolák helyett jó (olasz) iskolát stb.

Nem akarunk a félreismerhetlen tendenciájú cikkel bővebben foglalkozni, mert igazán nem *érdemes szót vesztegetni* rá. Van azonban valami benne, a mi megragadta figyelmünket. Azt követeli ugyanis a cikkíró, hogy Fiume városa állítson fel *tiszta olasznyelvű középiskolát*.

Helyes. Mi magunk is szeretnénk ilyet látni. Igenis, állíts-on fel a város olasz középiskolát — így legalább a *sajtó kára* majd csak kiábrándítaná olasz hőbortjából. Mert be kellene látnia, hogy Fiumében az olasz nyelvnek nincs akkora fontossága, mint a hogy némelyek hiszik és másokkal is elhitetni szeretnék.

A magyar nyelv ellenben mindinkább tért hódít s a város fejlődésével lépésről-lépésre foglalja el az őt jogosan megillető helyet. Nézzetek körül, s mondjátok meg nekünk, hogy hány olyan állás van Fiumében, ahol nem volna *szükséges* a magyar nyelv? Az állami hivatalokban, a gyárakban, a bankokban, a kereskedelmi házaknál — mindentütt előnyben részesülnek a magyarul tudók. Az olasz nyelv lassan lassan a városháza szűk területére szorul, sőt még ott sem lehet használni az olyan egyének, akik *magyarul nem tud*.

Mi tette ezt a nagy változást? Azt hiszitek, hogy az iskola? Nem. Az élet. A fejlődés törvényénél fogva a kisebb rész asszimilálódik a nagyobbhoz: a magyar kikötőváros lassankint *nyelvében* is magyarrá lesz. Ez a világ sorja!

Fiume ifju óriásai, ne szidjátok tehát az iskolát, amiért magyar szóra tanítja növendékeit. Az iskola komoly dolog; nem arra való, hogy ti ifju és bohó álmaitokat szolgálja. Az iskolának más a feladata. Az életre kell az ifjúságot előkészíteni, az élet pedig azt követeli, hogy aki *nem akar napszamos maradni, az tanuljon meg magyarul*.

Miért dobáljátok tehát követ az iskolát, mikor az kenyeret ad a kezetekbe? Hálátlanság, sőt esztelenség biz ez, amit tesztek, de nem tehettek róla. Ti a ti képzelt nagyságaitok példáját követtétek, nem lehettek tehát higgadtabbak és komolyabbak a ti nagyjaitoknál. Ők is álmoképek után futkosnak, ők sem veszik figyelembe az élet *komoly* követelését.

Azért tehát jó lesz, ha olasz középiskolát állítotok Fiumében. Legalább felfogtok ébredni nagyó álmaitokból. Mert megláthatjátok, hogy aki a ti olasz iskolátokból kikerül, nem tud megélni, mert a magyar nyelv tudása nélkü sehol sem kap állást.

Azaz, hogy ezt mégsem láthatnátok meg. Nem pedig azért, mert a ti olasz iskolátokba nem küldéné a fiat senki. Mert a fiumei apák higgadtabbak ám, mint ti, ifju óriások, sőt komolyabbak még a ti helyi nagyságaitoknál is. A fiumei apák tudják, hogy az élet nem álom és nem politikai színjáték, hanem az élet komoly dolog. Ők bizonyára azt akarják, hogy fiaik megélhessenek. Le fognak tehát számolni az élet követelményeivel s *nem fogják fiaikat oly iskolába küldeni, a honnan a megélhetés legelőnyösebb követelménye — a magyar nyelv hi van szárua*.

Vagy üres lesz tehát az iskolátok, vagy *magatok is tanítani fogjátok a magyar nyelvet!*

Mert be fogjátok látni, hogy *Magyarországban idegen nyelvet tudni jó ugyan, de magyarul tudni kell!*

## I PROFESSORI DI DIRITTO PUBBLICO.

Tutti sanno che il nostro patrio Consiglio vanta illustrazioni del foro; gran maestri pure del diritto pubblico. Vi sono là ingegni possenti che hanno studiato profondamente tutte le costituzioni, dalle più antiche alle più moderne; cha hanno idee chiare e sicure su ogni principio che da l'impronta alle costituzioni, alle autonomie. Questi barbassori, questi solenni baccalari di questa loro meravigliosa scienza ci hanno dato nell'ultima seduta della Rappresentanza un saggio più meraviglioso ancora.

Ha porto loro all'uopo occasione la memorabile discussione del progetto di legge concernente la polizia di confine, che sarà di nome municipale ma in realtà polizia di Stato. Lo riconoscono ormai tutti, meno gli addetti alla consoteria, preoccupati soltanto alla salvezza del loro simbolo vivente, il quale poi unisce in se profonda conoscenza di tutto lo scibile umano. Egli, grande e universale scienziato unisce all'universalità della sapienza la intelligenza perfetta e sicura di ogni parte della filosofia. Nulla v'è di oscuro per lui. Ora egli ha detto a se: voglio divenire un giurista *unico* come sono *unico* nella grande missione che da migliaia di cittadini mi fu affidata, ed eccolo, possessore subitaneo della difficilissima e svariatissima scienza, subitaneo si, ma subito invito maestro.

Se di questa bella città non si fosse fatto strazio in quella memoranda seduta col'affaticarsi a darle nuove illusioni che saranno infallibile cagione di amarissime delusioni, la seduta stessa di venerdì u. d. sarebbe riuscita parecchio divertente, poiché fu invero straordinario il numero delle amenità che si dissero. Ne abbiamo già notato qualcuna, come, per esempio, quella concernente il patrio statuto, fino ieri sacro palladio della fiumana autonomia, oggi divenuto cosa senza valore per confessione preziosa di chi s'era fatto tanto bello

d'averlo strenuamente e senza dubbio efficacemente difeso.

In quella seduta abbiamo veduto il magnifico e l'onorevole in gloriosa gara, affaticarsi sudatamente a dimostrare che il progetto in discussione salvava in modo meraviglioso l'autonomia di Fiume, poichè dava alla polizia di confine che sarà tra breve introdotta a Fiume, carattere inconfondibile di municipale, ch'essa era un privilegio di cui Fiume doveva andare superba, e inalzare monumenti di riconoscenza ai due illustri gareggianti, che tanto tanto e così importante beneficio avevano arrecato al nostro invidiato paese. E gli argomenti addotti per la portentosa dimostrazione furono di una forza così convincente che il progetto fu accolto con commovente unanimità, e con entusiasmo veramente consolante.

Fra le amenità però che soprattutto vanno affidate non pur alla cronaca, ma alla storia, soprattutto come saggi dell'infinita sapienza politica dei nostri grandi è l'affermazione fatta con quel sussiego che dev'essere proprio a così eccelsi dottori del *Jus*, l'affermazione, diciamo, che anche in *Fiume* fu applicata la legge del 1903 sulla polizia di confine, senza che al paese dei Bani fossero usati quei cortei riguardi di cui ha il vanto d'essersi veduti concessi la sola Fiume.

Adagio inditù birbasoni. Ohime, anche l'infinita sapienza non impedisce che chi pur n'è in possesso cada in madornali errori che non si potrebbero ammettere se non in persone del tutto digiune della scienza del pubblico diritto. Dolorosa constatazione; anche un superuomo può dire sciocchezze.

Sappiano i grandi dottori che la Croazia è assolutamente autonoma, indipendente in tre branche dell'amministrazione governativa, l'amministrazione interna, la giustizia, il culto e la pubblica istruzione. I capi di queste divisioni del Governo centrale croato non si chiamano ministri, ma hanno autorità arieggiante quella dei ministri. Il capo dell'amministrazione politica ch'è pure vicebano, può considerarsi come un ministero degli interni. Parte essenziale di questo dicastero è il mantenimento dell'ordine, quindi ad esso sottostanno tutte le forze dirette alla sicurezza dello Stato delle persone, degli averi ecc.

Ogni polizia della Croazia ha per capo supremo il caposezione dell'amministrazione interna.

Tanto poi si poteva esigere che i nostri luminari sapessero.

## Egy Rafael Fiumében.

— Saját tudósítónktól. —

A fiumei magyar államvasuti tisztikar egyik rokonszenves tagja valószínűleg hamarosan igen gazdag ember lesz, amit egyébként általánosságban is kívánunk e derék magyar korporációnak.

Erre az egyre, névsze-rint *Rónay* Ödön ellenőrré, olyképen mosolygott le a szerencse, hogy mint maga is afféle piktor ember, (édes testvére egyébként is Rippl-Rónay kitűnő festőművésztünknek) olykor-olykor képeket is szokott vásárolni, ha — ritkán — futja a szerény hivatali gázsiból. *Rónay* kiváltságos *«őcska»* képek közt szeret keresgélni s vásárolgatni s épp ez előszeretete juttatta most a nagy szerencséhez.

Ez a nagy szerencse pedig egy *Rafael*-kép, köztudomás szerint kincset érő lelet, ha valódi, sőt kis vagyont ér akkor is, ha csak a Rafael-iskola valamelyik előkelőbb mesterétől származik is.

A becses *«szákmányhoz»* úgy jutott most boldog tulajdonosa, hogy potom harminc-negyven forintért megvett egy óvárosi polgártól egy valóban nagyon *őcska* képet. A kép, mely több helyt össze van törve, pergamentre festett, egy *utáska fenekére volt lefelé fordítva rászárazva*, ami azt mutatja, hogy valamelykori gazdjának ugyancsak volt

oka a ritkaságot ily elbujtatva beszállítani Fiuméba. Az *őcska* képet otthon alapos szemügyre vette új gazdája, *Rónay* Ödön s szorgalmas vizsgálat után az a jóleső vélemény érlelődött meg benne, a szakértőben, hogy az *őcskaság* valami igen nagy művész mesteri alkotása, legvalószínűbben a *Rafaelé*.

*Rónay* nem hagyta nyugodni a meglepő felfedezés, megmutatta képét a minap itt járt budapesti festőművészeknek is, akik osztották a kép felől *Rónay* nézetét, hogy t. i. az *«őcskaság»* alighanem *Rafaeltól*, legrosszabb esetben is a *Rafael* iskola valamelyik kiválóbb mesterétől való. *Rónay* csak még jobban felizgatta ez újabb szakértői hiedelem s hogy egész bizonyos legyen a meggyőződése, a kép részletes leírását s méreteit megküldötte *Párisba*, a művészetek akadémiájához, ahol tudvaleg az összes megszületett *Rafael* képeket pontos lajstromban rég idő óta nyilván tartják.

Ha onnan megerősítik az ő, meg a magyar piktorok véleményét, akkor lesz igazán megnyugodott és — nagyon gazdag ember *Rónay* Ödönből, a szegény vasutas tisztviselőből, mert akkor harminc forintért valóban *Rafael* képhez jutott, ami tudvaleg fölér egy főnyereménynek.

## Sí, è un infamia!

Rabagas è sulle furie; fieramente, nobilmente indignato, come è proprio della sua natura eletta di bellimbusto giocondo. È una iniquità inaudita; Baïardo viene da ogni parte denigrato; lui il correttissimo, l'impeccabile cavaliere.

Ricordate? Allorchè gli fu fatta una domanda imbarazzando, là in quella ormai famosa sala Deák che tante volte echeggiò della sua irruente eloquenza, egli si degnò atteggiarsi a Maometto. Maometto, narrò Rabagas, chiesto un giorno perchè non rispondesse a tante accuse che gli venivano mosse, rispose: Se io mi fermassi per dare un calcio ad ogni cane che abbaia alle mie calcagna, non giungerei mai alla meta.

Io mi compiaccio, soggiunse l'eletto del popolo, seguire questo sapiente esempio, ed io pure non mi curo dei botoli che mi ringhiano intorno. Ora Rabagas ha mutato parere e si prova a frustare i cani affamati e scerocconi che con inaudita temerità osano per nulla turbati dal suo imponente aspetto d'impareggiato cavaliere, non darsi alla fuga allorchè la vedono; ma è inutile, mesere. Potete cantare a vostra posta; ma è un fatto che avete fatto mirabolanti promesse come candidato vi siete rivelato un perfetto zero. Non v'è principio, sentimento che avete presentato come vostri ideali che non abbiate vigliaccamente sconfessato. Il Dr. Toth non entra punto nel nostro giornale e noi non abbiamo ragione nessuna a difenderlo. Ma, via, assicuratevi, vale per cento pari vostri.

## HIREK.

### Felhivás.

A *«Pesti Hírlap»* gyűjtést indított *Tóth Béla* síremlékére.

Alig van magyar, aki ne ismerte volna *Tóth Béla* az író, aki ne olvasta volna az ő Esti leveleit. És aki olvasni szokta, annak bizonyosan jól fog esni, hogy azért az élvezetért, melyet szegény elköltözött *Tóth Béla* hosszú éveken át

neki szerzett most segítsen emléket állítani porai fölő. Es ti magyar asszonyok, akik az anyatajell szívjátok magatokba a minden szép, jó és nemesért való lelkesedést, adjátok össze filléreiteket, hogy *Tóth Béla* hitvesének is emléket állíthassanak. Megérdemli ő, aki példányképe volt az önfeláldozó, szerető jó hitvesnek. Adományokat elfogad *Tóth Béla* és hitvese síremlékére a *Fiumei Ujság* szerkesztősége is, *Adria-palota*.

**A kormányzó utja.** Gróf *Nákó* Sándor fiumei kormányzó az egész időt, mióta székhelyétől távol van, eddig Bécsben töltötte, hogy több fiumei sürgős ügyben már ott konferálhasson a magyar miniszterekkel, kiket a gazdasági szerződés tárgyalása egész héten lekötött az osztrák fővárosba. Nákó gróf Bécsből a szombat délután érkező gyorsvonattal tért vissza Budapestre, még pedig *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter társaságában, kivel leg több tárgyalni valója volt a miniszterek közül. A kormányzó Budapestről még az nap tovább utazott Nagy-Szentmiklóásra, honnan, mint írtuk, e hó 21-ike körül jó vissza székhelyére.

**Una lacuna.** Si trova nella relazione che i giornali, caldi sostenitori della nostra autonomia, hanno dato della seduta che la Rappresentanza tenne venerdì. In genere quelle relazioni sono fatte ad *usum delphini*, e questo accordo nell'ommissione di un episodio della seduta rivela che esso ha un intento patriottico. Sono entrambi dedicati al popolo, e da vñri amici del popolo sanno che bisogna tenerlo su certe cose nella piena ignoranza.

Empiremo noi la lacuna. Allorchè il primo vice-presidente della Rappresentanza on. Dr. Andrea Bellen annunziò che il progetto era stato accolto in massima e nei particolari, l'on. Donato Mohovich di cui tutti conoscono la intelligenza pronta e la indipendenza piena e virile, comprendendo quale valore si avesse il progetto, malgrado le antolaudi del deputato e le fervide raccomandazioni del magnifico, prese la parola e chiese: Che cosa avverrà se il governo, malgrado le modificazioni introdotte dalla Delegazione e quindi dalla Rappresentanza, presentasse al Parlamento il progetto com'era in origine; oppure se il parlamento lo mutasse nelle sue linee principali?

— Bisognerebbe spiegare il capo, rispose melanconicamente il Dott. Bellen.

Certo l'on. Mohovich sapeva ciò; ma voleva che il pubblico plaudente sapesse che cosa valessero le tante belle chiacchiere onde tanti onorevoli specialmente l'on. deputato di Fiume a l'ume, avevano fatto per tre lunghe ore echeggiare l'aula municipale.

**Gróf Vay Sándor** tollából holnapi számunk érdekes cikket hoz *«A mi régi udvarunkról»*, József főherceg családjáról. Épp most, mikor a Giuseppe-villa eladásáról annyi szó esett, nagyon érdekelni fogja a fiumeieket az a sok kedves apróság, a mit gróf Vay kitűnő tolla holnap a *Fiumei Ujság* hasábjain el fog csevegni *«A mi régi udvarunk»*ról.

**Halálozás.** A Máv. fiumei állomásának közszertetben álló főnökét, *Zipser* Lajos főellenőrt súlyos csapás érte. Tegnap estenden meghalt felesége, *Deutsch* Laura urasszony, hosszú, kinos szenvedés után, mély bánatban hagyva itt a sirató férjét s nagy családot. A boldogultat dr. *Kosztelczy* Péter fiumei orvos is gyászolja, mint veje s kiterjedt rokonság. Az elhunyt urhölgyet holnap délelőtt 10 órakor helyezik örök nyugalomra az izraelita sírkertben, nagy gyászpompával s bizonyára a fiumei közönség nagy részével mellett is.

**Supilo Ferenc — delegátus.** A fiumei *«Novi List»* kitűnő szerkesztőjét, *Supilo* Ferenc horvát képviselőt is, mint a képviselőház elnöki bejelentésében olvastuk, delegálta a horvát tartománygyűlés azon hét képviselő között, kiket a magyar képviselőházba legutóbb kiküldött.

### A tepgereszei hatóság új főnöke.

Mint Budapestről értesitenek, a fiumei tengerészeti hatóság új főnökévé már május hó elsejével *Fukomann* Ferenc kereskedelmi miniszteri osztálytanácsost rendelik ki. Furman ur elismert vámtudós, de tengert életében se látott, a tengeri kereskedelemről meg pláne fogalma se lehet. Így hát, legalább a legutolsó kinevezési gyakorlat eszejárása szerint bizonyára be is fog válni az osztálytanácsos ur a fiumei tengerészeti hatóság vezetésére. Mivel azonban a mi esztünk másként jár, mint ahogyan járnak a hivatalos eszték, mi a legnagyobb jóharralatt se tudunk szerencsét kívánni e *«sikerült»* kinevezés e-hez, sőt aggodalminkat legközelebb (sajnos, hogy ma már nem tehetünk meg) kifejezésre is juttatjuk irányában. *A protekciónal* t. i. már torkig vagyunk.

**Az Ungaro-Croato új hajói.** A fiumei magyar-horvát hajótársaság hatalmas áldozattal, *hat új hajóval* szándékozik növelni a hajóparkját. E hajószaporítás összefüggésben áll a társaság ama szándékával, hogy az *abbaziai* és *velencei* járásokat tökétesíteni akarja. Azt tervell ugyanis, hogy ezentul *Velence*-be mindennap, *Abbazia*-ba pedig minden félórán indithasson hajót. Erre a kívánatos célra persze több hajó kell majd a maiknál. Az új hajók közül eddig négyről tudtuk meg a következőket! A társaság a *«Fiume»*-t eladta a zárai Martinolich-társulatnak, e helyet ugyancsak Fiume nevel s ugyanoly tonna tartalommal új hajót rendelt Lussinpiccolóból. A *«Fiume»*-nek új testvérhajója is épül, *Máros* nevű, 60 vagon tartalommal. Ez Dalmáciába fog járn. A harmadik új hajó a *«Saamos»* szalon hajó lesz, Triesztben építik s a *«Stephania»* típusának készül, óránkint 10 tengeri mérföld sebességgel. A negyedik eddig névtelen hajóját szintén Triesztben rendelte meg a társaság. Ez az isztiai partvidék személyes teherszállítását fogja szolgálni s 10 vagon tonnatartalma lesz.

**A papirpénz bevonása.** A forgalomban levő öt és ötven forintos papirpénzt az idén tudvaleg bevonja az állam. Az öt és ötven forintos államjegyek beváltási határideje 1907 augusztus 31-én lejár. Ennek a határidőnek leteltével az osztrák értékű öt és ötven forintos államjegyeket nem váltják be és az államnak mindennemű kötelezettsége megszűnik ez államjegyek beváltására vonatkozólag.

**Vasutasok öröme.** A rég epedve várt manna, a fizetésjavítás, aminek ígéretésével annyit boldondították a vasutasokat, május hó 1-ével most már egész biztosan ráhull a vasutasokra. Budapesti tudósítónk legalább szentül hiszi, hogy a vasutak fizetésjavításáról szóló törvényjavaslatot még ebben a hónapban okvetlenül a Ház elé terjeszti *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter, mely esetben a javaslatból elsejre tényleg törvény lehet. A fővárosi lapok is csakugyan írnak annyit e javaslat sürgős elintézése bizonyágaul, hogy *Kossuth* a bécsi kiegészítő tárgyalás ideje alatt is foglalkozott a vasutasok fizetésrendezésének dolgával és a szolgálati pragmatikával. Átvizsgálta ugyanis a törvényjavaslat tervezetét, vissza is küldötte a kereskedelemügyi miniszteriumba, s itt azonnal hozzáfogtak a törvényjavaslat végleges szövegezéséhez.

**Pusztulunk, vesztünk!** Megkaptuk az országos statisztikai hivatal kimutatását a február havi *kivándorlásról*. Belőle tudjuk meg az íjesztő valóságot, hogy még ebben, a kivándorlási mozgalomra aránylag *«kedvezőtlen»* hónapban is 31.244 kivándorlóra jogosító utlevelet adtak ki e szerencsétlen országban s hogy ezzel a bilétával csaknem harmincötezer ember kapott jogot hazája elhagyására. Hogy pedig ez a valóságos kivándorlási láz látása annál keserűbb érzéseket fakasztson bennünk, ugyancsak az a statisztikai hivatal egyidejűleg tudatja, hogy ugyanazon hónapban hazánk népessége a természetes népszaporulat, vagyis a születések révén csak 15.558 lélekkel gyarapodott, vagyis a *kivándorlás máris* (legalább februárban) *több mint kétszeresével ért föl ez ország természetes népszaporodásának*. Oly tünet ez, melynek konstatálásakor már a

kivándorlásnak, mint nemzeti veszedelemnek betiltásáról kell gondolkoznunk az állam intézőinek.

## COMUNICATI.

Sig. **Giuseppe Baccarcioch** LOCO.

Scusate pel ritardo! Vi devo una risorta; sono abituato a pagare i debiti — cattiva abitudine che voi, felice, non avete — e vi saldo.

Pienamente d'accordo: io elosco e brutto, voi Adone Pepe, la perfezione della bellezza scultorea classica. L'aquila di Giove, se foste vissuto ai suoi tempi, vi avrebbe rapito e pigliandovi cogli artigli pel pancione vi avrebbe trasportato all'Olimpo di quel *Mefistofele* che avete tanto calorosamente e gratuitamente applaudito, e colà avreste servito, non qual *Ganimede* ma coppiere Falstaff, del *«doma»* più a se che agli altri.

Dalla bellezza fisica possiamo alla vostra bellezza morale.... molto commerciale. Un ideale voi, anzi un consorzio intero di mutui e prestiti... altrui. Vecchia ditta commerciale, vi ricordano ancora con vera gioia i carboni di *Marco Terni* e *Co di Trieste* ed i legnami di *Felix Gairard* ora a *Parigi*. Quest'ultimo, un perfetto gentiluomo, predicava al Casino Patriottico ed in ogni dove, mirabilia di voi.

La bellezza politica vostra è passata alla storia; ricorda questa il trionfo di *Erasmo Barbi* l'accerrimo nemico di *Fiume*, che dovette la propria elezione a Rappresentante municipale alla candidatura di sì benemerito uomo e cittadino quale siete voi.

Fra le tante persone che di voi hanno dei cari ricordi, s'annovera pure una di mia famiglia, come dall'invito in calce potrete rammentarvi, e che, pur di conservarsi la vostra ambita benevolenza, devolgerà a scopo pio l'intero importo da voi da lungo dovuto.

Questa a larghi tratti la vostra biografia.... generosamente taciuta.

E voi vorreste offendermi, calunniarmi; vorreste che le vostre infami calunnie giungano all'altezza della mia onestà?

— Mi fate ridere di compassione!

**Vittorio Pincherle.**

Fiume, 14 aprile 1907.

Sig. **Giuseppe Baccarcioch**

LOCO.

V'invito colla presente ad estinguere finalmente il debito cambiario che avete verso di me già dall'anno 1897.

L'importo che sarete per versarmi verrà da me devoluto a scopo pio.

**Eugenio Pincherle.**

Fiume, 14 aprile 1907.

## Színház.

### A magyar színi szezon.

Jóleső megnyugvással várjuk Fiumében a holnapi napot. Végre hát a sok idegen művészkedés után hallhatjuk fiumei színpadon édes anyanyelvünket s dédelgetett magyar muzsánkat is, ezen a véghelyen, honnan némi obscurus helyi törekvések számúznék, ha mernek és ha bírnák, mind a kettőt. A *nemzeti* oldala ez a holnap eseményének: a magyar színművészet idek beköszöntésének a Feniében. Szégyenünk, a városnak is, hogy *ily* helyen; de nemzeti aktoraink vigasztalódjanak ama hit által egyrészt, hogy e városban utóbb még az ő vállalkozásuk s honi ábrázoló művészetünk nagy utóiról, hej, ha még *ily «szinkóra»*-ben is játszhattak volna egykoron! Másrésztől serkentse ambíciójukat, hogy valószínűleg ez az *utolsó* szezon, melyben ily bődeba kell a magyar Fiumében szorulnia a magyar muzsának. Biztos t. i. a hitünk, hogy a magyar állami kormányzat új képviselője az idénél tovább nem fogja tűrni azt az arcpirító rongyosságot, hogy a magyar színművészet a *második magyar városban*, még ha csak rövid vendégszereplésre is, *ily «szinkóra»*-ben kényszerüljön nagy nemzeti missziójáért dolgozni.

A teatrális és üzleti szempontok tekintetében pedig, egyelőre a következőket írjuk ide röviden a magyar színtársulat fiumei kapunyitása előtt:

Fiume a legjobb nyári állomás, még ily borás és sirokkós időben is, a vándor magyar színtársulatoknak. Egyebütt ráfizet nyaralására minden szinagazgató, Fiumében pluszszal zárja a kasszát, ha modern, okos és körültekintő a direktora. Mert itt társulat s műsor mellé *direktor* is kell, ambiciózus, fegyelmet tartó s kizárólag a közönség és színművészet érdekeit, nem pedig egyes klikk jogulatlan igényeit szemmel tartó direktor. *Balla* Kálmán szinagazgató, hisszük, elég okos es modern ur, hogy e tekintetben okult tavalyi elődjének szomorú sorsán, ki ez elemi követelményről megfeledkezett. Sapianti sat. És nagy örömrünk fog szolgálni, ha ilyen sorsdöntő apróságokra nem kell majd őt is figyelmeztetnünk Reményünk máris megvan, hallván az utolsó napok alatt fölmerült *primadonna-perpatvar ügyes elsimítását*, hogy ily mementók nekünk legkellemetlenebb felhagyatgatásától ó meg fog kímélni bennünket. Az anyagi rész felől, támaszkodva különben a szerencsésen betöltött bérleteire, nyugodtan dirigálhat akkoron.

Vállalkozása művészet sikeréhez is szívesen előlegezzük a bizalmat s a szeretőt, őszinte magyar szív reménykedését. Látnuk, *plakátfairól*, társulata névsorát, melyben a vidéki magyar Thália igen sok kiváló szolgárára ismerünk rá, még pedig minden szakban. Az erők hát megvolnának, csak szakértelem kell majd kullcszákat elővontani őket. A szereposztás és rendezés — a miben, kettőben, meg ne botoljunk soha. Mert e két kellék mindig okos és ellogulatlan gyakorlatával elégteti csak ki egy vidéki közönségnek egy *vidéki* társulattól jogosan elvárható követelményét: a kifogástalan ánszámblét. Haerre veti gondját és ambícióját, jó szezonunk lesz mindkettőnknek: neki is, a fiumei publikumnak is. E reményben üdvözljük az egyébként szimpatikus magyar szinagazgató első tiunei próbálkozásait.

**A heti műsor.** A magyar színtársulat igazgatóságának jelentése szerint a holnapi *első előadásra* a publikum oly tömegesen előjegyezte a helyeket, hogy a *Víg ózege* bemutatója előre láthatólag zsúfolt ház előtt fog leperegni.

A hét további műsorát az igazgató két nagy sikert aratott színművek bemutatásával is gazdagítja.

Szerdán: *Henri Bernstein*-nak, a Bacarat kiváló szerzőjének a budapesti Vigszínházban sikert aratott *Tolnai* színműve kerül bemutatón. Hadik *Anna Szilassy* Juliska, *Balla* Kálmán és *Szöke* Sándor főléptével. Csütörtökön újdonság: *Az asszony*. Porzolt *Kálmán*nak a Nemzetisínházban nagy sikert aratott darabja lesz a műsoron. Pénteken: *Boccaccio*. Szombaton: *Gül-Baba* kerül műsorra. Vasárnap első délutáni előadásul *A csipesség* énekes vígjáték, este a *Víg ózege* kerül színe.

**Megjött a primadonna.** Már aggodott a fiumei színházjáró publikum, hogy nyári szezonjára *hang nélkül* marad. Bizonyos körök tudniilik idő-napelőtt jónak találták hi-resztelni, nagy kárára épp a derék magyar színtársulat nyarának, hogy a társulatnak háttat fordított épp legnagyobb ereje, a drámai primadonna, hogy le se jön *Rédey* Szidi. A láma, mint előre hittük s írtuk is, vaklármának bizonyult s a tizenkettedik órában, épp hogy már komoly hirtre ne találjon az állhír, megérkezett az eleven cáfolat — tegnap, reggel maga a szépgáran s szépenéki primadonna. A minek örülünk mi is, a publikum is, legjobban persze az igazgató. *Rédey* Szidi csak a jövő héten fog először fellépni a Feniésében.

**A Vuja és Baki** czég pünkösdre bámulatosan szép batizot, schiffont, creton, sepiot, csipkét és himzéket hozatott hab könnyű női fehérneműt, nemek harosnyákat, kötényeket.

Nem felelkezett meg a czég női verőiről sem. Gyönyörű nyakkendők, remek szabósú ingek, pastelli színekben, gallérok és manstták állanak az urak rendelkezésére.

Minden amit a czeგრаттар tart a legjobb minőségű és bámulatosan olcsó.

# A „Fiumei Ujság” kapható a következő üzletekben és tőzsdékben:

Globus, Via Vincenzo de Domini.  
Barbis, Via Adamich.  
Stedul, Corso.  
Sablich, Via Municipio 1.  
Bassic, Via Lido 2.  
Agenzia Gazette, Via Riva 6.  
Camera, Corso 16.  
Trbojevic, Via Molo.  
Sikić, Via Andrassy 7.  
Wolf, Via Pile 2.  
Facis, Via Remai.  
Lenac, Via Fosso.  
Trbojevic, Via Fiumara.  
Radmanović, Piazza Elisabetta.  
Widmar, Corsia Deák.  
Dohánytőzsde, Via Germania 13.

## Versenybírálat kövezési munkára.

A fiumei szabad kikötő és pályaudvar között fekvő főközlekedési út és a fiumei „Sanità” rakpart kövezetének helyreállítása körül végzendő munkálatokra a m. kir. tenzereseti hatóság 1907. április hó 29-én déli 12 órakor műszaki osztályánál zárt ajánlati versenybírálatot tart. A két munkára külön-külön is tehető ajánlat.

Az ajánlatra vonatkozó nyomtatványok a hatóság segédhivatalánál a két munka mindegyikére 1 kor. 20 fillért vagy megfelelő értékű levelbélyegek beküldése ellenében kaphatók.

## Házvezetőnő,

német, intelligens és megbízható, állást keres jól szitált urnál.

Cim: Schweiger, Via Giuseppe 6.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy fodrász-üzletben (Adria palota) dús választékban és legújanyosabb árban beszerezhet mindenféle bel- és külföldi piperecikket. Különösen bátor vagyok a m. t. hölgyeknek ajánlani az **amerikai porcelán-pudert** és **arc-cremet**, mely az arcot nemcsak az idővelti megöregedéstől és ráncosodástól óvja meg, hanem a más pudertől képződő ráncokat is eltünteti, az arcot ifjává és üdévé teszi.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri  
**DEDAKIN LÁSZLÓ**  
fodrász.

## Fiumei első magyar fodrász-üzlet Csizmás Demeter

Fő-üzlet: Via Adamich 2. sz.  
(szemben az „Európa” szállóval).  
Fiók-üzlet: Corsia Deák.

Elvállal mindennemű hajmunkákat u. m. parokkákat, hajfonatokat, rozetákat stb. stb. a legújanyosabb ár mellett. Mindennemű bel- és külföldi illatszerek, szappanok, fogkefék, bajszkötők a legkiválóbb minőségben.

A nagyedemű közönség szíves pártfogását kéri.

Kiváló tisztelettel  
**Csizmás Demeter.**

## „DE LA VILLE” Szálloda, Kávéház és Étterem

Az átutazó  
és a helybeli magyarság  
találkozó helye.

Fényesen berendezett  
szobák.

Külön nagy étterem

Kitűnő ételek és italok.  
KÖBÁNYAI SÖRKIMÉRÉS

Számos látogatást kér  
SZENTGYÖRGYI FERENCZ  
a „De la Ville” szálló, kávéház és étterem tulajdonosa.

## Kovács-Brun K. Emil Rudovits penziója

A fürdő központján, a kúrparkkal szemben.

Déli fekvés. Lift. Fürdők a házban.

Az előkelő magyarság találkozó helye.

Minden kényelem!

TELEFON 26. SZÁM.

## Megérkeztek

a napokban a pünkösdi és nyári szezonra való dús választékú angol zephirek, kötények gyermekek és hölgyek részére, azonkívül tiszta ezernavasznak és fehérnemű kellekek minden kivitelben.

Feltűnést keltő divatcikkjeinket a nagyközönség figyelmébe ajánljuk, u. m.: nyak-kendőket, harisnyákat, zsebkendőket stb. Minden törekvésünk oda irányul, hogy olcsó árak mellett tisztességes jó árut bocsássunk t. vevőink rendelkezésére.

Számos látogatást érseknek

VUJA ÉS BAKI  
Fiume, Via Adamich  
(Terzi-féle ház).

## Lakást

keresek 3-5 szobásat mellékhelyiségekkel esetleg fürdőszobával legfeljebb II-ik emeleten. Ajánlatokat kérek a kiadókivatalba.

## Quartiere

di 3 a 5 stanze viene ricercato. Fornito di cucina e possibilmente di stanza da bagno; esclusivamente al II piano.

Gentili offerte all'amministrazione di questo giornale.

Zipser Lajos máv. főellenőr, úgy a saját, mint gyermekei: Endre, Erzs, Margit, Stefi és Emil, valamint veje, dr. Keszthelyi Péter és az összes gyászoló rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatja, hogy felejtethetetlen neje

## Zipser Laura szül. Deutsch

f. hó 14-én d. u. 6<sup>1/2</sup> órakor hosszú, kinteljes szenvedés után 50 éves korában elhunyt.

A drága halott földi maradványai f. hó 16-án d. e. 10 órakor fognak a helybeli izr. temetőben örök nyugalomra tétetni.

## Áldás és béke lengjen porai felett!

Csendes részvét és koszorúk mellőzése kéri.

Minden külön értesítés helyett.

## Primo Stabilimento Fiumano di Panificio

Offre pane igienico:

|                   |                 |                               |                   |
|-------------------|-----------------|-------------------------------|-------------------|
| al burro e latte  | a c. 36 il chg. | Pane segala finis.mo          | 24                |
| primissima bianco | 28              | Panini al burro al latte ecc. | 24                |
| prima bianco      | 24              |                               | 3 cent. it pezzo. |

Questi prezzi vengono praticati nei propri locali di vendita, centrale e filiali.

Rivenditori ricevono sconto.

Locali di vendita: Centrale: Via Gisella No. 3 - Telefon 785  
Filiali: Via Strossmayerova u. Casa  
Haramia Sussak, - Via del Pino casa Gorup, 6. Fiume. - Piazza  
del Latte - Via S. Sebastiano 2 - Via del Pino 8 - Via Serpentina  
62 Via Volosca 16 - Corsia Deák Latteria Centrale - Via del Molino 1 - Mercato nuovo Bratos - Via Cappuccini 3 - Via Pomerio  
21 - Via Ciotta Latteria Centrale - Piazza Scarpa Spazzapan.

# FIUMEI UJSÁG

○ FÜGGETLEN NAPILAP ○

Száma: . . . . . 3 krajcár  
Egy óra: . . . . . 1 rt. — 90  
Egy napra: . . . . . 2,70  
Egyre: . . . . . 10.—

Felelős szerkesztő: Csoór Gáspár.

Lapkiadóhivatal: F. U. kiadóhivatal.

Szerkesztőség:  
Riva Szapáry.  
TELEFON 224.  
Kiadóhivatal:  
Via Germania 7. szám.

## A magyar színészekhez!

A magyar színészek ma este már „előadnak” Fiumében. Szeretettel, várva-vártuk őket, akár csak a feccék megővezetelt. Ha ők itt vannak, mintha sokkal inkább itthon éreznék magunkat ebben az idegenforma városban; valami melegséget hoztak magukkal, egy kis paraszt a nemzeti érzés tüzhelyéről, a minél felmelegedhetik a szívük.

Hízen eddig is volt ugyan részünk színházi előadásban, de tudja Isten, a mi számunkra tulajdonképpen mégis csak most kezdődik a színházi idegen. Amazoknál mindig hiányzott valami, a mit emezeknél, a mieinknél mindig megtalálunk. Valami, valami, ki is tudna megmondani, hogy mi? Talán az erdeink zugasa, talán réteink illatos szellője, talán a magyar érzés meleg napugara . . .

Ma este játszanak először. Sokan közülük régi kedves ismerőseink, sokat csak ezután fogunk megismerni. Az Andorfi társulat ugyanancsak megtapatta ez az egy év. Kit erre, kit arra sodortak a szelek. Maga a vezér sines itt, új ember állt a helyére. Nem gáncsoljuk a regit és nem magasztaljuk az újat, bár mind a kettőt ismerjük. Csak annyit mondunk, hogy a régiigazgató öreg volt, az meg egészen fiatal ember. Ott több lehetett a tapasztalat, emitt több az ambíció.

A mi magát a társulatot illeti, kedvünk szerint történt, hogy a művészi személyzetben változások történtek. Ha tessera a régi társulat jön vissza, talán egy kicsit unalmas lett volna, viszont ha vad idegenekkel állnánk szemben, talán egy kissé hidegen fogadnánk őket. Így legalább a társulat a régi és megis új: ismerjük már, de nem untuk meg; kíváncsi figyelemmel, de egyáltalán meleg rokonszenvvel kísérjük szerpésüket.

Balla Kálmán színigazgató arról is gondoskodott, hogy a program is érdekes és változatos legyen. Egész csomó újdonasgot is hoz a közönségnek. Természetesen a nagyobb részük operette, a mint az már e mai világban mindenütt divatos, ilyen muzsikális városban pedig, mint a milyen a miénk, szükséges is. Legalább olasz nyelvű polgártársaink is eljáratnak a színházba s ha már a szöveget nem is értik de legalább a zenében gyönyörködhetnek.

A program összeállításánál azonban mintha valamit mégis kifelejtett volna Balla színigazgató. Mintha elfelejtette volna, hogy Fiumében a magyar színészek egyszerűs mind nemzeti művelődésünk utörőjének is kell lennie.

E város lakóinak, távol esven nemzeti művelődésünk kuttorlásaitól, keves alkalma van a magyar életet, a magyar művészetet megismerni: viszont nyelve, szokásai s az olasz művészet ereje idegen régiók felé vonják, — nekünk tehát minden eszközt meg kell ragadnunk, amivel csak magunkhoz kapcsolhatjuk őket.

Nemcsak színművészetünkkel, hanem drámairodalmunkkal is meg kell ismertetni őket. Be kell nekik mutatni, a mi remeket e téren a magyar szellem csak alkotott. Hadd ismerjék meg és hadd tanulják meg becsülni a magyar művészetet. Mert ha megismerik, bizonyára becsülni is fogják, és nem akad többé közöttük, aki tudatlan vakmerőséggel hirdesse, hogy *Fiume műveltségi szempontból a magyar kultúra nem emelhet semmit.*

Igen, igen. Ezt kellene . . . És itt eszünkbe jut, hogy Andorfi is figyelmeztetett már erre, de Andorfi nem tett semmit.

Azt mondta: „Nagy a Fenice-ben nem lehet nagyobb szabású előadást tartani, mert a Fenice rozoga, kicsi a színpada s minden diszletét el kell darabolni, mert másképp nem fér a színpadra stb.

Hja a Fenice! Bizony az rozoga kis viskó és Andorfinak igaz volt: a legremekb darab hatása is ellaposodnék abban a kopott környezetben.

De azért talán mégis lehetne valamit próbálni?

Gondoljunk csak vissza a magyar színesztet multjára. Mindannyian tudjuk, hogy eleinte magában az ország fővárosában sem volt valami rózsás sorsa a magyar muzsának. A német színészetnek volt fényes köpalotaja, ellenben a magyar színészeknek ott kellett meghuzódnok a rozszant — Feniceben. Bizony magában az ország szívében sem kapott eleinte más helyet a magyar Thalia, mint a szegényes Fenice.

De azért színészeink nem esüggedtek. És hova-tovább kiderült az ég felettük s ma már bizony-bizony helyet cserélt a két muzsa. Ma a magyarnak vannak fényes köszínházai, a német pedig végkép leszorult a lebutok brettjére.

Ne busuljatok tehát, Fiumébe lejött színészeink, hogy nektek is a Feniceben kell kucorognotok, míg büszke vetélytársatok a Comunale fényes csarnokaiból néz le rátok. Lesz még szülő lágy kenyérről . . .

## La polizia di confine.

E' divenuto un assai mesto argomento. Gli è con sincero dolore che siamo costretti a parlare. Ciò che è avvenuto era facilmente prevedibile. Quantunque non possiamo considerare quanto sta per avvenire una grande sventura, pure produce in noi pure impressione dolorosa, poiché sappiamo che una buona parte della cittadinanza ne sarà addolorata e tocca nella sua legittima suscettività.

Noi siamo, è provato, i grandi nemici di Fiume; ma pure è indiscutibile che ci siamo adoperati ognora a porre sotto gli occhi dei cittadini la verità. Vedevano i capi imposti e entusiasticamente accettati condurre le cose pubbliche su d'una pericolosissima china, e vedevano inevitabili le conseguenze dell'ostinata costanza a battere una via che l'esperienza aveva rivelata male scelta. I ciarlantani intanto trionfavano. Essi davano assicurazioni sicure, lusingavano molto abilmente l'amor proprio cittadino, e la folla affascinata li onorava di un culto di latria.

Noi ci affaticavamo ad esortare che, invece di prestare fede così cieca a chi non ne meritava principalmente per l'impudenza dei suoi vanti, tante volte rivelatisi menzogneri, ci si facesse un chiaro concetto di ciò che fosse diritto reale, perché coll'esagerazione delle pretese non si perdeva nel rumore degli osanna iniziati all'uomo che si chiama modestamente la vivente personificazione simbolica dell'anima fiumana. In una serie di superbi *not vogliamo* egli enumerò quelli ch'ei faceva credere diritti di Fiume, e solennemente promise che sarebbero tutti rispettati, poiché — spudoratamente affermava — le sue eccelse amicizie, la fiducia ch'ei godeva nei circoli di rigenti, le sue speciali cognizioni che lo rendevano *unico* atto alla grande missione gli davano modo sicuro di ottenere tutto, di con-

sequire tutto. Ad ogni modo egli era in grado di difendere i diritti fiumani in modo da imporre al Governo più restio a riconoscerli.

Promise; ma la sua difesa si limitò ad un vergognoso e ostinato silenzio, e malgrado le vantate amicizie, la sua voce ascoltissima nel capitolo dei governanti e in quello dei legislatori esso e ridotto a starsene lontano. Noi prevedemmo tutto ciò; ma la verità torna la verità torna malgradita, e pur troppo i falsi profeti trovano ognora credito.

Ad onta che le Rappresentanza abbia approvato il progetto di legge, il ministro ha deciso di rompere ogni indugio e d'introdurre a Fiume già col p. v. l.o. maggio la polizia di confine, non più municipale, ma di Stato. La notizia di questa risoluzione fu pubblicata ieri da un giornale di Budapest riconosciuto per ufficiale. Ci si dice che il Governo locale non ha ancora ricevuto la notizia stessa perché il r. Governatore conte Nákó avrebbe assunto l'affare onninamente a sé.

A noi riesce simpatica ogni manifestazione di dignità e d'indipendenza; ma è proprio inutile e finisce col riuscire penosamente umiliante il darsi l'aria di possedere una forza che non si ha.

E' innegabile che la Rappresentanza, nel discutere il progetto di legge concernente la polizia di confine, prese l'atteggiamento di un corpo legislativo. Si discuteva in un modo che faceva ritenere la Rappresentanza pensasse che dalla sua risoluzione dipendesse che la legge generale, munita di tutti i crismi costituzionali, fosse o meno applicata.

Ciò pare sia dispiaciuto al Governo il quale credette dover rispondere coll'applicare senz'altro la legge del 1903.

La politica pratica è venuta troppo in ritardo. Ad ogni modo, crediamo che il provvedimento del Governo sia ancora meglio di quell'ibrido connubio di cui voleva felicitare Fiume il nuovo signore della politica pratica.

Dacché è sorto il grande partito autonomo l'autonomia ricevuta scosse mortali. Il gran paladino le dette ora il colpo di grazia.

Grand'anima di Giovanni Ciotta; il destino ti vendica; ma la tua anima di patriotta vero e non ciarlante, ne soffre. Sotto il tuo regime sostenuto da quei così calunniati e così maltrattati liberali, trascinati ora essi pure nella rovinosa corrente, di autonomia non non si parlava; ma la si godeva intera. Sono venute le grandi menti superumanamente evolute e ci hanno condotto a tale condizione che soltanto i treni di Geremia potrebbero descrivere.

## A mi régi udvarunk.

Írta: gróf Vay Sándor.

Mert az is volt. A Villa Giuseppe babérlombjai suttognak ma már csupán róla. Mikor a vadrózsával befuttatott sziklaalján járunk, halkan kéló szellő langy fuvalma mond róla mesét.

Virágos kis kastélyban élt, éldegelt a magyar főherceg, „Palatinus Jóska”. A magyar szót magyarosan ejtette, magyar volt a szíve, lelke. Az udvar etiquette-es terméinél jobban szerette az egyszerű, majdnem polgári életet. Nem is ült örökké hajón, vasúton. Ha egyszer meglepetésszerűen akart Fiumében, hónapokig ki nem mozdult kedves fészkeből.

Fehér vászon kiltiben, kezében kertész ollóval nyírt, nyezett, kertészéssel oltott, szem-